

آشنایی با متون تاریخی به زبان فارسی،

آسیب‌شناسی و راهکارها

یوسف اسماعیل زاده*

چکیده

همواره در هر رشته تحصیلی دروس اصلی و تخصصی بیشترین توجه و اهتمام دانشجویان را به خود اختصاص می‌دهد. در این بین برخی دروس پایه خواسته یا ناخواسته مورد بی‌مهری و عدم اقبال قرار می‌گیرند. یکی از دروسی که در رشته تاریخ، کمتر به چشم می‌آید درسی است به نام قرائت متون تاریخی به زبان فارسی (۱ و ۲). هدف از ارائه این درس، آشنایی مختصر دانشجویان با متون کهن تاریخی به زبان فارسی است. تا کنون چند کتاب در این زمینه تألیف شده که بنا به سلیقه و انتخاب مدرّسان در دانشگاه‌های مختلف تدریس می‌شود. ادبیات با تاریخ در آمیخته است. از این رو گاه تمییز متن ادبی از متن تاریخی دشوار است. مثلاً تاریخ بیهقی از دو منظر ادبی و تاریخی قابل بررسی و تحقیق است. بنا براین خواننده ادبیات به ناچار تاریخ را نیز می‌خواند و بالعکس خواننده تاریخ نیز لزوماً باید زیبایی‌های ادبی متون تاریخی را در حد بضاعت خویش دریابد. چرا که در تحقیقات تاریخی حتی‌الامکان باید به منابع قدیمی‌تر استناد کرد و طبیعتاً فهم آن متون، صعوبت بیشتری خواهد داشت. این مقاله

*. استادیار دانشگاه پیام نور منجیل

۴ مجموعه مقالات دومین کنگره ملی علوم انسانی

در پی آن است که مشکلات درس متون تاریخی به زبان فارسی را بر شمرد و راهکار هایی در جهت بهبود وضع موجود ارائه کند. در این جستار کتاب‌های با زمینه متون تاریخی بررسی شده و تحلیل می‌گردد.

کلیدواژه‌ها: متون تاریخی، زبان فارسی، آسیب شناسی، راهکار.

مقدمه

به گفته مؤلف تاریخ بیهق، «تواریخ خزاین اسرار امور است». این جمله ابن فندق مقبول همگان است. سیر تاریخ نویسی نشان می‌دهد که در تمام ادوار، تاریخ نگاری همواره مورد اهتمام بوده و خریدار داشته است. رویکرد امرا و سلاطین نیز به تاریخ اگر چه شاید بیشتر به مخلّد ساختن نام خویش توجه داشتند، نیز کارساز بوده است. بعلاوه این که همواره عبرت ها، مواعظ و فواید پراکنده دیگر تواریخ نیز همیشه مدّ نظر بوده است. خاصیت سرشت آدمی است که طالب خبر است و مطالعه در سیرت و خصوصیات گذشتگان و غور و تعمق در روحيات، زندگی و حوادث پیشینیان را می‌پسندد و تاریخ این روحیه جستجوگر را ارضاء می‌کند.

سؤال اساسی تحقیق این است که نسل معاصر، به ویژه دانشجویان، چگونه می‌توانند با متون تاریخی قدیم ارتباط بر قرار نمایند؟ علت گسست ارتباط دانشجویان تاریخ با متون کهن چیست؟ آیا اساساً نیاز به مطالعه متون تاریخی کهن احساس می‌شود؟ کدام متون می‌توانند پاسخگوی پرسش‌ها باشد؟ تعارض های موجود در متون را چگونه باید حل کرد؟ و پرسش های دیگر.

معرفی منابع و جامعه آماری

در رشته تاریخ در مقطع کارشناسی، درسی تعریف شده است به نام قرائت متون تاریخی به زبان فارسی. دانشجویان در این درس با تعدادی از متون تاریخی کهن و با